

ברכות לה

ויקרא פרק יט - וְכִי תֵבְאוּ אֶל הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל עֵץ מֵאֵכָל וְעִרְלָתָם עִרְלָתוֹ אֶת פְּרִיו שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֵרְלִים לֹא יֵאָכֵל: וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָּל פְּרִיו קֹדֶשׁ הַלִּוּלִים לַה' : וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֶת פְּרִיו לְהוֹסִיף לָכֶם תֵּבוֹאָתוֹ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם :

קדש ה' (לשון רבים) - ז'ה' - מלמד שטעונים ברכה לפנייהם ולאחריהם

קושי: והאי קדש ה' להכי הוא דאתא? האי מיבעי ליה,

- חד: דאמר רחמנא - אחליה והדר אכליה;
- ואידך: דבר הטעון שירה - טעון חלול, ושאינו טעון שירה - אין טעון חלול

פסוק שממנו לומדים שיש לברך לפני/אחרי נאמר לגבי כרם, שאר מינין מנין?

נסיון ללמוד מבמה מצינו (אחת מהמידות שהתורה נדרשת בהם)

נלמד מ:	הלימוד	אי אפשר ללמוד ממנה כי:
כרם	מה כרם דבר שנהנה וטעון ברכה - אף כל דבר שנהנה טעון ברכה	מה לכרם שכן חייב בעוללות!
כרם וקמה	מה לכרם שכן חייב בעוללות! קמה תוכיח. מה לקמה - שכן חייבת בחלה! כרם יוכיח. הצד השוה שבהן - דבר שנהנה וטעון ברכה, אף כל דבר שנהנה טעון ברכה.	מה להצד השוה שבהן - שכן יש בו צד מזבח! (ואתי נמי זית דאית ביה צד מזבח)
ז' המינים ואכלת ושבעת וברכת	מה שבעת המינים דבר שנהנה וטעון ברכה, אף כל דבר שנהנה טעון ברכה.	מה לשבעת המינים שכן חייבין בבכורים! ועוד: התיינח לאחריו, לפניו מנין? - הא לא קשיא; דאתי בקל וחומר: כשהוא שבע מברך - כשהוא רעב לא כל שכן.

קושי: ולמאן דתני נטע רבעי - הא תינח כל דבר נטיעה. דלא בר נטיעה, כגון בשר ביצים ודגים, מנא ליה?

תשובה אחרת ומסקנת הסוגיה: סברא הוא: אסור לו לאדם שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה.

פסוקים סותרים :

ז'ה' הארץ ומלואה	השמים שמים ז'ה' והארץ נתן לבני אדם
קודם ברכה	לאחר ברכה

לדקחתי גזני כעת ואו'	ואספת גזני ואו'
בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום	בזמן שישראל עושין רצונו של מקום

למה ליין יש ברכה מיוחדת?

הצעה 1 : אילימא משום דאשתני לעלויא, אשתני לברכה?
קושי : והרי שמן, דאשתני לעלויא ולא אשתני לברכה! דאמר... שמן זית מברכין עליו בורא פרי העץ!
תירוץ : אמרי : התם משום דלא אפשר, היכי נבריד? נבריד, בורא פרי הזית - פירא גופיה זית אקרי.
דחיית התירוץ : ונבריד עליה בורא פרי עץ זית!

הצעה 2 : אלא אמר מר זוטרא : חמרא - זיין, משחא - לא זיין.
קושי : ומשחא לא זיין! והתנן : **הנודר מן המזון מותר במים ובמלח**, והוינן בה : מים ומלח הוא דלא אקרי מזון, הא כל מילי אקרי מזון, נימא תיהוי תיובתא דרב ושמואל, דאמרי : אין מברכין בורא מיני מזונות אלא בחמשת המינין בלבד! ואמר רב הונא : באומר כל הזן עלי - אלמא משחא זיין!

הצעה 3 : אלא : חמרא סעיד, ומשחא לא סעיד.
קושי : וחמרא מי סעיד (משביע)? והא רבא הוה שתי חמרא כל מעלי יומא דפסחא כי היכי דנגרריה ללביה וניכול מצה טפי!
תירוץ : טובא גריר, פורתא סעיד.
קושי : ומי סעיד כלל? והכתיב : **ו'ין' ישחא לבסוף אטש ו'חם לבסוף אטש' יסעג ואו'** נהמא הוא דסעיד, חמרא לא סעיד!
תירוץ : אלא : חמרא אית ביה תרתי - סעיד ומשמח, נהמא - מסעד סעיד, שמוחי לא משמח.
קושי : אי הכי נבריד עליה שלש ברכות!
תירוץ : לא קבעי אינשי סעודתייהו עלויה.
שאלה בעקבות התירוץ : אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרבא : אי קבע עלויה סעודתיה מאי?
תשובה : אמר ליה : לכשיבא אליהו ויאמר אי הוויא קביעותא, השתא מיהא בטלה דעתו אצל כל אדם.